



Team Brandonderzoek actief • Nieuwe meldkamer Maastricht bijna gereed  
Landelijk Steunpunt geopend • Vakmanschapsdagen in ere hersteld  
• Breed onderzoek veiligheid

# Focus

Magazine van de Brandweer Zuid-Limburg

oktober 2016

**Geen gewonden bij deze brand op 30 augustus in een woonhuis aan de Nieuweweg in Valkenburg. De brand ontstaat onder een overkapping in de tuin en dreigt naar binnen te slaan. De in het huis aanwezige kinderen zijn bij aankomst van de brandweer al naar de tuin gevlucht. De huisdieren worden door de brandweer in veiligheid gebracht**



Herman Verhagen  
en Astrid Severijns

Gespecialiseerde maatschappelijk werkers beschikbaar

# Steunpunt Brandweer: als de brandweerman zelf hulp nodig heeft

De brandweer is er om te helpen, maar soms heeft de hulpverlener zelf behoefte aan een luisterend oor, aan professionele steun. Na een incident met dodelijke slachtoffers bijvoorbeeld. Al langere tijd is er voor de medewerkers van de Brandweer Zuid-Limburg het Bedrijfs Opvang Team (BOT) om mee te praten. Daar komt nu het landelijk Steunpunt Brandweer bij met gespecialiseerde maatschappelijk werkers.

Die ene woningbrand met gewonden. Het dodelijke slachtoffer van een zelfdoding. De kermende inzittenden van een auto na een ernstig verkeersongeluk. Het incident waar van alles fout ging. Sommige incidenten gaan ook brandweermensen niet in hun kouwe kleren zitten. 'Bepaalde beelden blijven je achtervolgen tot in je slaap. Er zijn zaken die je niet kwijtraakt', zegt Herman Verhagen, meer dan dertig jaar brandweerman en sinds 2012 lid van het BOT-team. 'Ze blijven door je hoofd spoken. Soms denk je er niet meer aan totdat je bij een inzet opeens weer met een vergelijkbare situatie wordt geconfronteerd. En je dagen of zelfs weken niet jezelf bent. Dan weet je dat je actie moet ondernemen. Met iemand praten, je ervaringen delen. Ik weet het, brandweermensen hebben de neiging om emoties weg te stoppen. Zij zijn immers de stoere helpers. Maar geloof mij; het is beter om je te uiten.'

## Verwerken

Zijn collega Astrid Severijns, werkzaam bij Facilities en ook vanaf het begin lid van het BOT-team, knikt. 'We

zijn geen psychologen of psychiaters', zegt ze, 'maar we weten wel dat het belangrijk is om ervaringen te verwerken, ze een plek te geven. Hoe ver je ze ook wegstopt, eens komen ze weer bovendrijven. We zien dat vaak bij gepensioneerde collega's. Jaren later krijgen ze nachtmerries, slapen slecht, worden prikkelbaar en krijgen problemen thuis. Ook voor hen zijn we er, net als voor de collega's in actieve dienst én hun familie. Praten helpt. En indien nodig adviseren we om professionele hulp te zoeken.' Volgens Astrid Severijns en Herman Verhagen slijt het beeld van 'stoer zijn, doorgaan en niets zeggen' langzaam. Het taboe om hulp te vragen is er nog wel, maar verliest terrein. 'Zeker de jongere collega's hebben minder schroom', weet Astrid. 'Ze uiten zich makkelijker tijdens evaluaties van incidenten en kloppen ook sneller bij ons aan als ze behoefte hebben aan een gesprek.'

## Informatie

Het BOT-team wordt standaard opgeroepen bij de evaluatie van grotere incidenten. Ook zijn de leden

op afroep beschikbaar. Herman: 'we zijn er het liefst meteen bij na een inzet. Dan krijgt iedereen de kans om zijn zegje te doen. We proberen dan het hele incident in kaart te brengen en te verklaren waarom slachtoffers niet gered konden worden of waarom de brand zo verwoestend was. Elke brandweerman of -vrouw heeft immers een afgebakende taak en weet niet wat er precies gebeurt. Daaraan is wel behoefte. Juist om het incident te verwerken hebben de meesten behoefte aan complete informatie. Wij kijken tijdens de bespreking hoe emotioneel mensen zijn, hoe iedereen reageert. Daarna zijn we meteen beschikbaar of geven we duidelijk aan hoe mensen contact met ons kunnen opnemen. Daarmee kun je al veel kou uit de lucht halen.'

## Steunpunt

Sinds 6 juni 2016 kunnen brandweermensen en hun familie ook terecht bij het landelijk Steunpunt Brandweer, officieel geopend op 26 september door minister Van der Steur van Justitie. Een team van maatschappelijk werkers staat klaar met ondersteuning, advies en gespecialiseerde hulp bij psychosociale problemen. Wordt daarmee het BOT-team niet de wind uit de zeilen genomen? Astrid: 'zo zien wij dat zeker niet. Het is een welkome aanvulling op ons werk. Het steunpunt geeft ook adviezen aan leidinggevenden, collega's en familieleden die zich zorgen maken. Het steunpunt is er ook als de hulp van het BOT-team niet toereikend is. Zij verwijzen door naar gespecialiseerde artsen of andere professionele hulpverleners.' Het Steunpunt Brandweer wordt verzorgd door Stichting de Basis, een organisatie die al vele jaren ondersteuning biedt aan politie en veteranen (militairen die op uitzending zijn geweest) met een hulpvraag. 'Collegiale hulp is zeer gewenst', zegt Kim Teeuwen, een van de maatschappelijk werkers bij de Basis. 'Die eerste opvang is cruciaal. Soms echter is het uiten naar collega's een belemmering. Een onafhankelijke buitenstaander, iemand die juist niet de werksituatie maar wel het beroep kent, kan dan meer geschikt zijn om je problemen mee te bespreken. Vaak werken we ook aanvullend aan het BOT-team.'

Na het eerste telefonische contact met het steunpunt bezoekt een van de twaalf maatschappelijk werkers de hulpvrager thuis, of als dit gewenst is op een regiokantoor of in de werksituatie. 'We bespreken klachten bij een huisbezoek ook zo mogelijk samen met bijvoorbeeld de partner of gezinsleden. Omdat we veel ervaring hebben in het werken met hulpvragers met een geüniformeerd beroep, kunnen we snel inschatten of meer specialistische hulp noodzakelijk is. We herkennen bepaalde signalen en patronen, bijvoorbeeld zoals deze voorkomen bij een psychotrauma en stress gerelateerde stoornissen. Dat is niet alleen iets voor militairen die in >>

oorlogsgebied zijn geweest. Brandweermensen maken soms ook traumatische gebeurtenissen mee met ernstige gevolgen voor hun psychische gezondheid en daardoor hun baan en privé.' Elkaar als collega's hierin steunen is van groot belang, weet Kim Teeuwen. 'Oog hebben voor het welzijn van je collega, ernaar vragen. Zo kun je elkaar helpen om op tijd hulp te vragen.'

#### Aandacht

De Basis is door Brandweer Nederland gevraagd om de komende drie jaar het Steunpunt te verzorgen. 'We werken zo veel mogelijk samen met de verschillende BOT-teams. Heel belangrijk om te weten is dat we er ook zijn voor familieleden en collega's van de brandweermensen, beroeps of vrijwillig. En

ook medewerkers die niet in de repressie werken, zijn welkom. Wij staan ook klaar om te helpen met andere zorgen en problemen die (oud)brandweermensen kunnen hebben; denk daarbij aan opvoedingsproblemen en financiële problemen. Het Steunpunt werkt heel breed. Het gaat erom psychosociale klachten te herkennen en erkennen en op te lossen. Dat hoort bij goed werkgeverschap. We weten dat er bij defensie en politie behoefte is aan zorg en aandacht voor deze klachten waar vaak niet zelf snel hulp voor wordt gevraagd. Dat zal bij de brandweer niet anders zijn.'

Zelf verheugen Kim Teeuwen en haar collega's zich op de uitbreiding van hun werkveld. 'Zeker. Ik ben onder andere erg benieuwd naar de vrijwilliger die er nog een baan naast heeft. Hoe ervaart hij/zij het

werk bij de brandweer en hoe gaat hij/zij om met traumatische ervaringen? Overigens volgen we de mensen die bij ons aankloppen nog geruime tijd. We willen graag weten of het hulpverleningsaanbod van ons of een andere voorziening passend blijft en resultaten oplevert.'

#### Laagdrempelig

Ook Herman Verhagen staat positief tegenover het Steunpunt Brandweer. 'Ik denk dat de laagdrempeligheid van het steunpunt erg belangrijk is. Dit initiatief draagt bij aan betere werkomstandigheden en is alleen maar goed voor het functioneren van ons eigen BOT-team. En het maakt emoties wat makkelijker bespreekbaar. Om met onze eigen commandant te spreken: je hebt een

mooi beroep, maar je kunt niet alles alleen. Als je hulp nodig hebt, laat het dan weten.'

0800-1288

Het Steunpunt Brandweer is elke dag, ook in het weekeinde, bereikbaar van 8.00 uur tot 0.00 uur via 0800-1288. Aan de telefoon zit altijd een ervaren maatschappelijk werker die waar nodig direct actie onderneemt. Meer informatie op <http://www.brandweernederland.nl/service/opvang-nazorg/steunpunt-brandweer>

Inlogcode voor alle medewerkers Brandweer Zuid-Limburg

## Online onderzoek over veiligheid

Veiligheid in de organisatie wordt gemaakt door de mensen. Dit begint bij veiligheidsbewustzijn. Alle medewerkers van de Brandweer Zuid-Limburg krijgen daarom in november het verzoek om deel te nemen aan een online onderzoek over hun beleving van veiligheid. De resultaten worden later breed besproken en zullen het startpunt zijn voor trainingen, cursussen of aanpassingen op de werkvloer.

Het onderzoek is onderdeel van het project Vakmanschap waarin de eigen veiligheid van brandweermensen centraal staat. 'Dat geldt voor onze mensen in de repressie, beroeps en vrijwillig, en voor alle andere afdelingen', zegt Ger Kitzen

van Kaderstelling. 'Dus ook voor de servicecenters en de ondersteunende diensten. We willen graag weten hoe veilig de medewerkers zich voelen. Hoe hun leidinggevenden omgaan met veiligheid, of ze zelf de regels en voorschriften respecteren. En het gaat ook om sociale veiligheid, of ze elkaar durven aanspreken op gedrag. Schoon werken hoort daar ook bij.'

Het onderzoek omvat vijftig vragen met antwoordmogelijkheden die variëren van 'helemaal mee eens' tot en met 'helemaal mee oneens'. De antwoorden worden anoniem verwerkt. Deelname is gewenst maar niet verplicht. 'Maar we hopen op een zo hoog mogelijke respons om een zo goed mogelijk beeld te krijgen. De leiding wil vaststellen of er verbeterpunten zijn. Invullen kost een klein kwartiertje, dus dat mag het probleem niet zijn.'

De enquête is opgezet door Juni Daalmans volgens het principe van Brain Based Safety. 'Je gaat je pas veilig gedragen als je je bewust bent van onveilige situaties', legt Daalmans kort de achterliggende gedachte uit. 'De persoonlijke beleving van de medewerkers is de belangrijkste voorspeller voor veiligheid. Dat halen we naar boven met de vragenlijst en de evaluaties. Vervolgens is het zaak om waar nodig het gedrag aan te passen. Veranderen gaat alleen door het samen te doen.' In november krijgen alle medewerkers een brief in de bus met daarin een persoonlijke link naar de website met de vragenlijst.



'Je gaat je pas veilig gedragen als je je bewust bent van onveilige situaties'



## Team Brand Onderzoek van start

# 'Je leert andersom denken'

Inzetbaar bij bijzondere branden, als er twijfels zijn over de oorzaak en verloop van een brand of als er slachtoffers zijn gevallen. 'Van elk onderzoek kunnen we leren; kennis die we inzetten bij toekomstige brandbestrijding en preventie.' Funs Dekker, specialist brandpreventie, voltooide in 2014 de landelijke opleiding Brandonderzoek aan de brandweeracademie in Arnhem.

## De Brandweer Zuid-Limburg beschikt sinds kort over een Team Brand Onderzoek (TBO)

Guido Leenders, Björn Meuwissen en Dave Houtermans volgden zijn

voorbeeld en samen vormen ze sinds de diploma-uitreiking het Team Brand Onderzoek van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. 'Na elke inzet ben ik altijd benieuwd hoe zo'n brand nou kon ontstaan', verklaart Björn Meuwissen zijn keuze voor de pittige opleiding van acht maanden, inclusief een week praktijktraining in Engeland. 'Had die voorkomen kunnen worden? Die vraag heeft ook te maken met

mijn dubbelfunctie bij de brandweer. Naast de repressieve inzetten ben ik dagelijks bezig met risicobeheer en preventie. Ik denk dat je van elke brand wel iets kunt leren waarmee je later je voordeel doet. Tijdens de opleiding heb ik vooral geleerd goed te kijken naar afwijkende zaken.'

### Project Vakmanschap

De Brandweer Zuid-Limburg is niet het eerste korps in Nederland met een brandonderzoeksteam. 'Nee', zegt coördinator Elma Wolters. 'Op dit vlak sluiten we wat later aan bij de landelijke ontwikkelingen. Ik ben wel blij dat we nu een volwaardig team hebben, want brandonderzoek sluit precies aan bij het Project

Het Team Brand Onderzoek bij de speciaal ingerichte dienstauto. In het midden coördinator Elma Wolters

Vakmanschap. We kunnen van incidenten leren, patronen ontdekken en ook beter ons eigen repressieve optreden analyseren. Uiteraard gaat dit team geen brandweermensen in de inzet controleren of een veeg uit de pan geven. Integendeel, het gaat om verbreden van kennis. Brandonderzoek levert bovendien informatie op waarmee in het kader van Brandveilig Leven de voorlichting aan burgers en bedrijven kan worden verbeterd. Het gaat uiteindelijk om het voorkomen van branden en verminderen van slachtoffers.'

### Ervaring

Leren van incidenten, dat is ook de motivatie van Funs Dekker. 'Na mijn opleiding ben ik regelmatig opgeroepen om namens de brandweer onderzoek te doen. Meestal als er het vermoeden bestaat van brandstichting of als er slachtoffers vallen. Al dan niet samen met de politie of mensen van forensisch onderzoek kijken we dan of we aanwijzingen vinden. Bij vermoeden van brandstichting komen belangen van verzekeraars om de hoek kijken. En natuurlijk Justitie. De rol van de brandweermensen zelf is dan belangrijk. Wat zien ze? Ruiken ze benzine? Of zijn er overeenkomsten met andere branden? Wij speuren dan verder, puur vanuit onze achtergrond als brandweermensen. Ervaring speelt daarbij een rol. Fictief voorbeeld: er zijn diverse branden geweest in korte tijd, ontstaan door een kapotte wasdroger van hetzelfde merk. Als dat ook elders in het land een trend is, dan wordt het pas echt interessant. Ik kan me voorstellen dat dan overlegd wordt met de fabrikant om nieuwe incidenten te voorkomen. Zo

ben je duidelijk bezig met preventie. Gegevens delen met andere korpsen is in dit licht gezien natuurlijk cruciaal.'

### Zorgvuldig

Zorgvuldigheid is regel nummer één van het Team Brandonderzoek, zo heeft Guido Leenders van de afdeling Vakbekwaamheid tijdens de opleiding geleerd. 'Je wilt weten wat er is misgegaan en natuurlijk moet je voorzichtig zijn met het trekken van conclusies. Alleen de feiten tellen. Het vermoeden van brandstichting is niet voldoende. We hebben heel veel casussen bestudeerd en tientallen praktijkvoorbeelden besproken en geanalyseerd. Elk onderzoek wordt heel methodisch uitgevoerd. Die kennis gaat ons goed van pas komen, we weten waarop we moeten letten.' 'Je leert andersom denken', zegt bevelvoerder Dave Houtermans. 'Je wilt weten wat er is misgegaan, waarom die brand is ontstaan. Brandonderzoek helpt om een goed beeld te krijgen van wat er aan de hand is. Met die informatie kunnen we een betere inschatting maken van de risico's voor zowel brandweer als burger. Voor mij voegt dit weer iets toe aan het vak van brandweerman.'

### Lerend

Het nieuwe team heeft de beschikking over een eigen dienstvoertuig met het nodige materiaal en speciale kleding. 'Het is de bedoeling dat er altijd één onderzoeker oproepbaar is', zegt Elma Wolters. 'Daarnaast gaat het team standaard naar branden met slachtoffers of een afwijkend brandverloop. De bevindingen worden gedeeld en verwerkt in de verschillende opleidingen en cursussen. We koppelen ook terug met andere korpsen. We zijn een lerende organisatie.' De komende maanden zullen worden gebruikt om het team te presenteren aan de diverse onderdelen en teams in de organisatie.

# Brandweer Zuid-Limburg in bedrijf

**1** Maandagavond 29 augustus is het om 20.30 uur raak in het Valkenburgse kerkdorp Vilt. Een brand in een kantoorpand aan de Sibberweg krijgt de kwalificatie 'grote brand' en zorgt voor veel rook. Behalve zes tankautospuiten worden twee meetploegen ingezet. Om 23.30 uur wordt het sein Brandmeester gegeven.

**2** Een woning in Hulsberg loopt veel schade op door een brand zaterdagmiddag 20 augustus die ontstond in de meterkast. Omdat de gasleiding is beschadigd, worden technici van Enexis ingeschakeld om de hoofdleiding af te sluiten.

**3** Tegenslag voor de visvereniging van Rimborg deze vroege zaterdagochtend 6 augustus. Door nog onbekende oorzaak gaat de kantine in vlammen op. De Limburgse brandweer krijgt assistentie van de Duitse collega's uit Scherpenseel.

**4** Een keukenbrand in een restaurant in Eijsden maandagnacht 19 september. De brandweer kan voorkomen dat het vuur overslaat naar het restaurantgedeelte en de aangrenzende woning. De schade is aanzienlijk.

**5** Een uitslaande, grote brand dinsdagavond 20 september aan de Kruisberg in Meerssen. Het Meerssense korps krijgt assistentie van de brandweer van Maastricht Aachen Airport. De leegstaande loods wordt volledig verwoest. Bij de brand komt asbest van de dakplaten vrij.

De Brandweer Zuid-Limburg zat bepaald niet stil het afgelopen kwartaal. In bijgaande fotocollage een greep uit het beeldmateriaal van het foto- en videoteam



# Maastricht thuishaven voor Limburgse meldkamers

In de loop van 2017 moeten de twee Limburgse meldkamers zijn samengevoegd tot één zenuwcentrum waar alle 112-meldingen voor politie, ambulancezorg en brandweer worden verwerkt. De eerste grote stap in het fusieproces wordt gezet in oktober: dan komen alle telefoontjes binnen in Maastricht waar de meldkamer-nieuwe-stijl is ondergebracht.

De verbouwing en uitbreiding van de meldkamer in het pand van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg in Maastricht is bijna afgerond. Meer dan drie maanden is er geboord, getimmerd, gemonteerd en geïnstalleerd om de centralisten van brandweer, politie en ambulancedienst te huisvesten en te voorzien van de meest moderne apparatuur.

## Tafels

Een eerste blik in de nieuwe meldkamer doet nog het meest denken aan de luchtverkeersleiding van een middelgrote luchthaven. De werkplekken zijn elk voorzien van vijf grotere beeldschermen plus nog een batterij kleinere schermpjes en apparaatjes. Wat nog het meest opvalt is het aantal werktafels. Het zijn er tientallen waarvan de meeste bemenst worden door centralisten van de ambulancediensten en de politie. 'Zij krijgen ook de meeste meldingen binnen en werken daarom met een ruime en brede bezetting', legt Ed Hofstee uit, hoofd meldkamer van de Brandweer Zuid-Limburg. 'Bij de brandweer starten we met vijf tafels. Twee voor centralisten voor het gebied Noord-en Midden-Limburg, twee voor Zuid-Limburg en één extra plek als er opgeschaald moet worden. In principe zijn de vier vaste plekken 24 uur per dag bezet, zeven dagen per week.'

## Samenwonen

Dat wordt dus anders eind oktober als de meldkamer van Venlo definitief overgaat naar Maastricht? 'Niet direct', vervolgt Ed Hofstee. 'Na overleg met de speciaal gevormde projectgroep hebben we ervoor gekozen om eerst de twee meldkamers van Venlo en Maastricht naast elkaar te laten functioneren in Maastricht. In de loop van 2017 worden die pas echt samengevoegd. We gaan dus eerst samenwonen en dan samenwerken. Het samenvoegen van twee meldkamers klinkt misschien simpel, maar dat valt best tegen. Elke meldkamer heeft nu nog zijn eigen protocollen. Zo gaan we in zuid niet automatisch mee met een ambulance die naar een ongeval op de snelweg moet. In noord is dat standaard. Zo zijn er nog meer verschillen die afstemming vereisen. En dan zijn er nog de dienstroosters, arbeidsvoorwaarden en onkostenvergoedingen die geüniformeerd moeten worden. Ook gaan we werken met andere software en communicatiesystemen. De mensen moeten aan elkaar wennen en krijgen ook allemaal een aanvullende opleiding. We stappen pas over op die ene meldkamer als iedereen er klaar voor is.



Dat moet lukken in 2017, daar ben ik van overtuigd. De samenwerking verloopt goed, uiteindelijk zijn we allemaal brandweermensen. We leggen ons niet vast op een datum. Kwaliteit en vooral een melding goed verwerken hebben de hoogste prioriteit.'

## Locatie

Guus Schulteis, al zestien jaar centralist bij de Brandweer Zuid-Limburg, maakt met enkele voorbeelden duidelijk waarom het samenvoegen van de meldkamers zorgvuldigheid vereist. En dus tijd kost. 'Wij kennen nu ons werkgebied op ons duimpje. Als we een melding krijgen van een brand ergens in Sittard kunnen we heel snel uitzoeken waar

**'We bepalen  
ons eigen tempo'**

precies de brand woedt. Met behulp van GIS en Google Streetview, maar ook omdat we zelf de regio kennen. Locatiebepaling van een incident is voor de

centralist het allerbelangrijkste en -moeilijkste. Hij moet allereerst snel weten welk korps het meest dichtbij is. Met Midden- en Noord-Limburg erbij wordt ons werkgebied ruim twee keer zo groot. Het zal even duren voordat ik weet hoe alle dorpen rond bijvoorbeeld Venray heten.' Na de locatiebepaling is verdere informatie over de brand essentieel. 'Zijn er gevaarlijke stoffen in het spel? Zijn er mensen in huis? Daarop baseer je beslissingen zoals het inschakelen van een ladderwagen of een expert gevaarlijke stoffen. Voor die informatie zijn we grotendeels afhankelijk van de melder van het incident. Bijna altijd is dat iemand die emotioneel is, in paniek. Dat zijn we gewend, maar veel bellers praten plat. Hier in het zuiden kennen we wel het Vaalser plat of het Maastrichts, maar met die dialecten uit midden/noord is dat weer anders. Het zijn geen grote problemen, maar alle centralisten zullen toch wat inwerktijd nodig hebben.'

## Tempo

Dat beaamt Ed Hofstee. 'Gelukkig zit er geen al te grote druk op. Als brandweer mogen we ons eigen tempo bepalen. Politie en ambulancezorg zijn in principe al klaar voor de fusie. Logisch, hun centralisten sturen bij een melding een wagen op pad. De centralisten van de brandweer doen meer. Ze begeleiden de brandweer tijdens de inzet tot het einde, zijn betrokken bij opschaling en inzet van bijvoorbeeld extra manschappen en voertuigen. Voor ons is het fusieproces ingewikkelder.' In 2012 al besliste het ministerie van Justitie al dat van de 22 bestaande regionale meldkamers er nog tien mochten overblijven. Maastricht werd aangewezen als vestigingsplaats voor de Limburgse kamer. 'Omdat we in 2010 al een compleet nieuwe en moderne installatie hadden neergezet. Die breiden we nu uit. Uiteindelijk gaat het om een bezuiniging. Natuurlijk worden er kosten bespaard door het samenvoegen van de kamers. Er zullen ook formatieplaatsen verdwijnen. Hoeveel is nog niet duidelijk. We gaan eerst de organisatie goed neerzetten. Daarna is het uiteraard belangrijk dat alle mensen goed terecht komen.'

Ed Hofstee.  
Links: Een kijkje in de nieuwe  
meldkamer in Maastricht





**Vakmanschapsdagen  
werden gehouden  
in opleidingscentrum  
Margraten**

## Opnieuw ruimte voor verdieping in het beroep Vakmanschapsdagen in ere hersteld

**N**ieuw en vast onderdeel: de Vakmanschapsdagen voor bevelvoerders. Afgelopen zomer vonden de eerste trainingen plaats voor de 150 bevelvoerders en 25 officieren. Tot de fusie in 2009 behoorden de Themadagen Bevelvoerders tot de vaste, jaarlijkse oefenstof van de verschillende korpsen. Daarna verdwenen de trainingen geruisloos in de ijskast. 'Gelukkig hebben we de draad weer kunnen oppakken', zegt Luc Valent, teamleider Vakbekwaamheid en een van de trekkers van het project Vakmanschap. 'Nu de organisatie staat en de naweeën van de fusie grotendeels zijn weggeëbd, is er weer meer ruimte voor verdieping, voor het vak zelf.'

### **Zelflerend**

Om eventuele misverstanden meteen te ontzenuwen: uiteraard is er ook de

**Vorig jaar startte de  
Brandweer Zuid-Limburg  
met het project  
'Vakmanschap, wij zijn  
goed in ons vak'. Een  
breed driejarig program-  
ma, volledig gericht op  
de vakbekwaamheid van  
de brandweermensen in  
het veld**

afgelopen zes jaar volop getraind en geoefend. 'De manschappen en

leidinggevend zijn berekend op hun taken. We willen echter méér. De Brandweer Zuid-Limburg moet een zelflerende organisatie worden. We willen méér doen met de situaties die we in de praktijk meemaken. Leren van elk optreden bij een incident. Van dingen die goed gaan en dingen die fout gaan. De lessen uit de dagelijkse praktijk moeten in de reguliere oefenstof en trainingen verwerkt kunnen worden.' Het leren van en met elkaar staat in deze visie centraal. 'Je kunt zoals gebruikelijk praktijksituaties in scène zetten en de verschillende ploegen van de tankautospijters samen laten oefenen', zegt Guido Zoomers, projectmanager multidisciplinair oefenen en trainen. 'Daar is niks mis mee en dat blijven we doen. Maar de bevelvoerder heeft behoefte aan wat extra. Hij of zij is het immers die direct vanaf de alarmmelding >>

Intensieve lessen in het ROC in Margraten. Beeldvorming stond centraal tijdens de eerste sessie



een reeks beslissingen moet nemen. Dat begint al in de auto als de bevelvoerder zich een beeld probeert te vormen van het incident. Wat voor soort brand is het bijvoorbeeld? Zijn er nog mensen in de woning? Is er explosiegevaar of risico op elektrocutie? Heel actueel: hoe gevaarlijk is een gecrashte elektrische auto? Bij aankomst beslist de bevelvoerder of de ploeg het brandende huis binnen mag. Wordt er geblust met water of schuim? Moet er opgeschaald worden? Dat komt allemaal op de bevelvoerder neer in die eerste pakweg 15 minuten.'

#### Beeldvorming

Beeldvorming is cruciaal. Om adequaat te kunnen optreden maar ook uit oogpunt van eigen veiligheid. 'Er zijn elk jaar incidenten waarbij brandweermensen door het oog van

de naald kruipen, gewond raken of nog erger. Gemiddeld komen per jaar in Nederland bijna twee collega's om het leven. Daarom is het zo belangrijk om juist die incidenten te bespreken en lering te trekken uit fouten. Uit de evaluaties blijkt dat bijna altijd de beeldvorming niet helemaal juist was.

#### 'Vakmensen maken de brandweer'

Soms zijn we te eager om slachtoffers te kunnen helpen. Het is beter om de situatie helemaal helder te hebben en dan pas op te treden. Ik weet het; dat gaat tegen de natuur van een brandweerman in. Snel helpen, dat is wat we willen. Maar soms is het beter om een minuut langer goed na te denken.'

#### Praktijk

Tijdens de Vakmanschapsdagen voor de bevelvoerders, gehouden in het regionaal opleidingscentrum in Margraten op zes vrijdagen en zes zaterdagdagen, stond daarom de beeldvorming centraal. 'Geen van tevoren omschreven standaard oefenscenario's', zegt Guido Zoomers die een speciaal cursusboek samenstelde voor de trainers uit de trainerspoule, 'maar in de ochtend eerst de bespreking en evaluatie van drie incidenten uit de praktijk waarbij brandweermensen gewond zijn geraakt. Daarna groepstrainingen buiten en met digitale oefenstof waarin we vooral zijn ingegaan op het verzamelen van informatie, ook weer gebaseerd op de praktijkgevallen.'

#### Verdieping

De trainingen vielen in de smaak, zegt Luc Valent. Ook bij de officieren en

hoofddofficieren die later dezelfde training volgden. 'Dit is de verdieping die de bevelvoerders en officieren zoeken. Kennis en kunde uit de gehele organisatie. Onderzoekers, trainerspoule en opleidingscentrum zijn bij elkaar gebracht. Vooral de thematische aanpak in de training spreekt aan.

#### 'Thematische aanpak spreekt aan'

De voorbereidingen voor de volgende vakmanschapsdagen aan het eind van dit jaar zijn in volle gang. Deze lijn trekken we de komende jaren door. Het is de bedoeling om elk jaar deze dagen te organiseren. Dat moet ook, want het brandweervak verandert voortdurend. Dat vergt continu leren. Alleen dan zijn we klaar voor morgen.'

## Tunnelinzet: voor het eerst live beelden

In oktober en november houdt de Brandweer Zuid-Limburg een serie oefeningen in en rond de Willem Alexander Tunnel. In oktober worden de verschillende systemen getest, in november vinden de CoPI-oefeningen plaats samen met politie, ambulancedienst en functionarissen van de gemeente.

Is de bestrijding van een tunnelbrand voor het Zuid-Limburgse korps al uniek, de centralist in de meldkamer heeft ook een landelijke primeur. 'Voor het eerst gaan we werken met live beelden bij een incident', zegt hoofddofficier Hans Godding. 'In de tunnel hangen zo'n 300 camera's die hun beelden naar de centrale meldkamer in Helmond sturen. De operators aldaar komen meteen in actie als er iets gebeurt. Bij een aanrijding of brand slaan ze op de noodknop waarna de tunnelbuizen automatisch dichtgaan. Tegelijk krijgt onze centralist in Maastricht een melding én directe beelden op zijn scherm.'

Die beelden gaan nu een rol spelen bij de inzet van de brandweer. 'En dat is voor zover ik weet voor het eerst. Natuurlijk klinkt dat logisch: als je beelden hebt gebruik je die ook. Voor de brandweer is dat echter compleet nieuw. Normaal gesproken vorm je als centralist een beeld van de situatie met de informatie die je via de telefoon krijgt. Vervolgens ga je in overleg met de uitgerukte eenheden. Nu zijn er die beelden. Dat betekent een compleet andere manier van werken.' Dat maakt het toch alleen maar makkelijker? Hans Godding: 'Misschien. Maar je trekt ook sneller conclusies. Je denkt anders. Ook zijn er meer mensen die het totaalplaatje zien. De centralist, de officier in de kazerne, de uitrukploegen in de wagens. Ontstaan er discussies? Verschillend interpretaties? Dat moet allemaal blijken tijdens de oefeningen. We zijn gewoon heel erg benieuwd of de manier van werken verandert.'

De oefeningen in de tunnel worden ook landelijk gevolgd. 'Het kan de opmaat zijn naar een meer structurele inzet van live beelden. Denk aan beveiligings- en bewakingscamera's. Dat zou de bestaande procedures en protocollen wel eens op zijn kop kunnen zetten.'



Overblijfselen van de overkapping na de brand in Valkenburg



**Brandweer Zuid-Limburg**  
[www.brandweer.nl/zuid-limburg](http://www.brandweer.nl/zuid-limburg)

